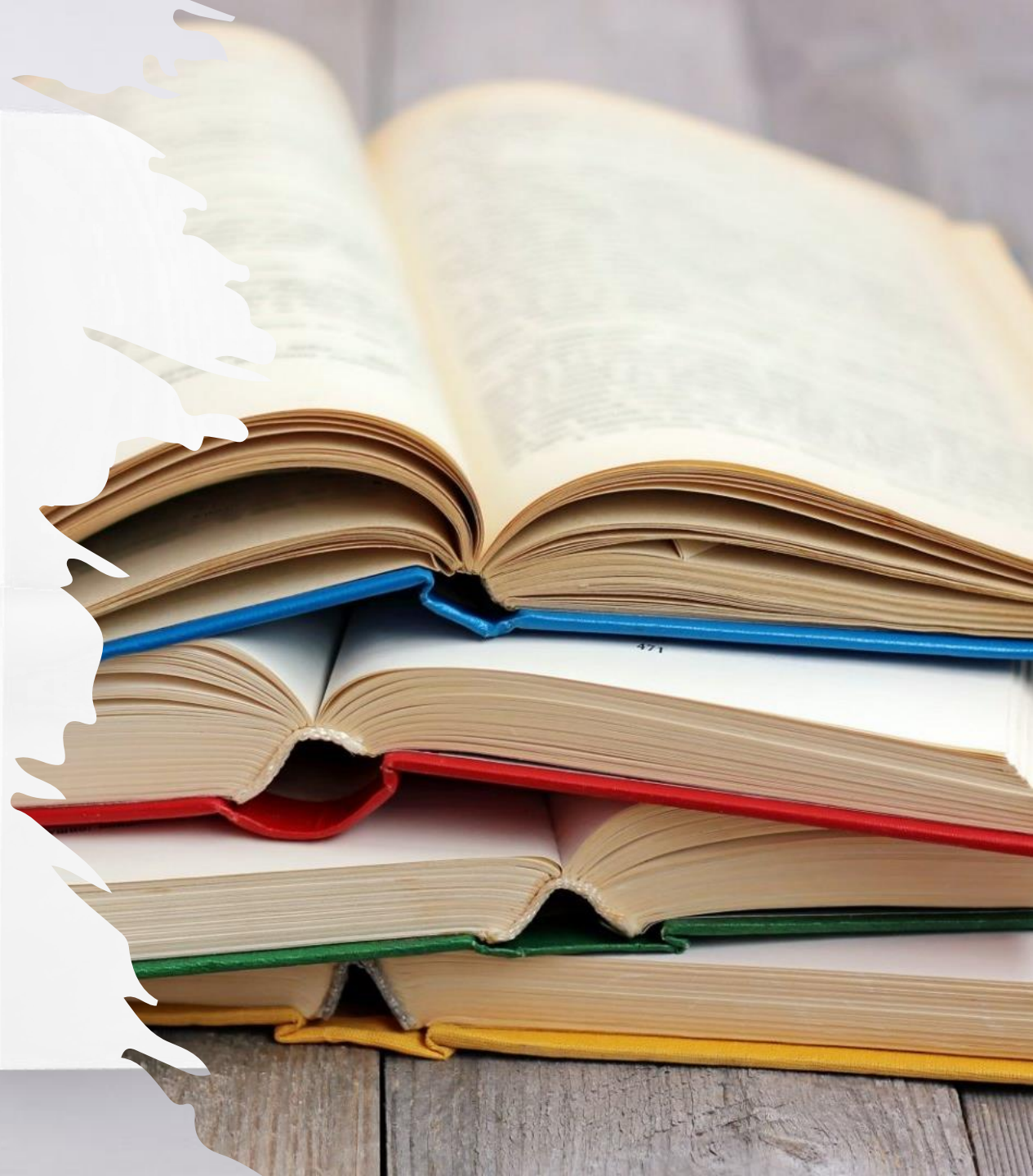

Kako podpreti razvoj bralne pismenosti na razredni stopnji?

Nina, Novak, Sandra Mršnik, Zavod RS za šolstvo
Simona Podobnik, Mateja Vozelj, OŠ Škofja Loka - Mesto
Nataša Bodlaj, OŠ Šmarje pri Kopru

Vsebina videokonference

Od opismenjevanja do tekočega branja in vloga odraslega pri tem

Kaj v razredu deluje, kaj se je izkazalo kot učinkovito/dobro v 1. VIO?

Motiviranost za branje

Predstavitev strategij za delo z učenci v 2. VIO

Vaša vprašanja

• Razvoj bralne pismenosti v 1. razredu? • Kako izboljšati bralne spretnosti pri učencih? • Kako spodbuditi učence in starše k družinskemu branju? • Kako sistematično ocenjevati bralno razumevanje v 2. r.? • Kako podpreti razvoj bralne pismenosti na razredni stopnji? • S katerimi dejavnostmi lahko podpremo razvoj bralne pismenosti?	• Kako učiti branje v 1. razredu učence z večjimi govornimi težavami? • Kako pomagati učencu, ki ne sliši glasov v besedi (2. razred)? • Kako lahko kot učiteljica ukrepam? So na ravni MIZŠ oz. Zavoda RS za šolstvo morda na voljo testi po končanem 3.r., ki bi ugotavljali stopnjo bralne tehnike? • Kako delati z otrokom, ki kljub veliko vajam v šoli ne sliši prvega (zadnjega) glasu v besedi? Poleg tega ima še težave z govorom in ne obiskuje logopeda.	• Katere so uspešne metode motiviranja učencev za branje ? • Kako motivirati otroke za branje in pisanje? • Na kakšne načine učence spodbuditi za vsakodnevno branje? • Kako učenca motivirati za branje? • Kako vzpodbuditi pri učencih veselje do branja?

Kako motivirati starše, da pomagajo otroku pri branju?

Kako lahko knjižničarji vplivamo na razvoj bralne pismenosti?

Pomagati jim moramo, da zgradijo zavedanje o tem, kako njihove preproste, vsakodnevne interakcije z otrokom dejansko vzpostavljajo temelj za kasnejšo dobro pismenost otroka. (Debruin-Parecki, A. in B. Krol-Sinclair, 2003)

Preizkus bralnega razumevanja za petošolce in osmošolce; razdelili smo ga na štiri dele: 1) test hitrega branja; 2) test besedišča; 3) test jezikovne (skladenjske) zmožnosti; 4) test bralnega razumevanja

Kaj je bralna pismenost?

»Bralna pismenost je stalno razvijajoča se zmožnost posameznika/posameznice za **razumevanje, kritično vrednotenje in uporabo pisnih informacij**. Ta zmožnost vključuje:

- **razvite bralne veščine,**
- **(kritično) razumevanje prebranega,**
- **pojmovanje branja kot vrednote in**
- **motiviranost** za branje ter druge gradnike bralne pismenosti. Kot taka je temelj vseh drugih pismenost in je ključna za samouresničevanje posameznika/posameznice ter uspešno (so) delovanje v družbi«

Bralno spodbudno učno okolje zagotavlja ukvarjanje z razvojem branja: s spodbujanjem branja, z razvijanjem zmožnosti branja in pisanja ter s spremljanjem napredka le-teh pa tudi z oblikovanjem pozitivnega odnosa do branja in z razvijanjem bralne kulture.

Postopno, sistematično in individualizirano opismenjevanje in razvijanje bralne pismenosti

Zvezna Republika Slovenija za šolstvo
OBJEM
REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT
EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD
Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

2 Opredelitev začetnega opismenjevanja

Kaj pomeni sistematično razvijanje bralne pismenosti?
Kaj pomeni postopno razvijanje bralne pismenosti?
Kaj pomeni individualizirano razvijanje bralne pismenosti?

Kdo je učinkovit bralec?

Temeljni cilj bralnega pouka je vzgojiti učinkovitega bralca. To je učenec bralec, ki bere **tekoče in natančno**, z **razumevanjem**, ima **ustrezen obseg besedišča** in je pri branju **fleksibilen** ter za branje **motiviran**. S to opredelitvijo učinkovitega bralca smo navedli že nekaj stopenj in hkrati cilj razvijanja bralne zmožnosti (povzeto po Pečjak, 2010).

3 Gradniki bralne pismenosti pri opismenjevanju v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju

Kateri gradniki opredeljujejo bralno pismenost?
Kako razumeti gradnike bralne pismenosti v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju? Kateri so pričakovani dosežki učencev ob koncu obdobja?

4 Uvajanje učencev v učno okolje, ki spodbuja razvoj bralne pismenosti

Kakšno učno okolje je spodbudno za razvoj bralne pismenosti na začetku šolanja?

Kaj pomeni besedna zveza »sistematično opismenjevanje«?

Beseda »sistematično« označuje, da gre v procesu opismenjevanja za sistem, ki je urejen, načrten in premišljen. Pri vsakem učencu poteka v enakih fazah (navedene so zgoraj), vendar pri vsakem različno hitro, kar učitelj premišljeno upošteva pri izbiri dejavnosti za učenca oz. skupino učencev.

Učni načrt za slovenščino (2018) določa, da **začetno opismenjevanje** traja celotno prvo vzgojno-izobraževalno obdobje (in sicer v prvem in drugem razredu kot **sistematično usvajanje tehnike branja in pisanja**, v tretjem pa kot njeno **utrjevanje in izboljševanje**); učenci v tem obdobju poleg vstopanja v svet branja in pisanja opravljajo tudi druge dejavnosti, na primer sodelujejo v pogovorih, kritično sprejemajo oziroma interpretirajo govorna in zapisana besedila, se (po)ustvarjalno odzivajo nanje, govorno nastopajo, pišejo krajša besedila ter **sistematično razvijajo** svojo poimenovalno, skladiščno, pravorečno, pravopisno, slogovno in metajezikovno zmožnost ter zmožnost nebesednega sporazumevanja.

5 Predopismenjevalne zmožnosti

Zakaj je predopismenjevalna faza potrebna?
Kateri didaktični pristopi so ključni?
Kaj je osnova individualiziranega pristopa k opismenjevanju? Kako spremljati napredek učenca?

Kaj natančno pomeni besedna zveza »INDIVIDUALIZIRANO učenje«?

Pomeni, da se učenje prilagaja stopnji trenutnega znanja posameznega učenca.

6 Učenje branja in pisanja – sistematično učenje branja in pisanja

Kako izvajati individualizirano učenje branja in pisanja? Kako organizirati učenje branja in pisanja v razredu? Kako spremljati napredek učenca? Kako ob učenju branja in pisanja razvijati tudi branje z razumevanjem?

7 Razumevanje prebranega

Kateri ravni bralnega razumevanja pričakovati od učencev v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju? Kako spremljati razvoj razumevanja prebranega?

8 Motiviranost za branje

Ali učence lahko motiviramo za branje? Kateri strategije vplivajo na motiviranost učencev za branje?

[Digitalna bralnica: OBJEM - Zavod RS za šolstvo \(zrss.si\)](http://zrss.si)

[Postopno sistematično in individualizirano opismenjevanje in razvijanje bralne pismenosti.pdf \(zrss.si\)](http://zrss.si)

OBJEM

Slovenščina kot učni jezik za govorce slovenščine kot drugega jezika

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

1 Uvod (Sandra Mršnik)	6
2 Vključevanje otrok priseljencev v slovenske vrtnice (Darja Skubic)	7
3 Govorci slovenščine kot drugega jezika v procesu usvajanja učnega jezika (Mihaela Knez)	17
4 Vodilo za prilagajanje učnega jezika pri vseh predmetih in področjih (Mihaela Knez, Mihaela Kerin, Mira Hedžet Krkač, Darja Skubic)	26
I. Vodilo kot pomoč pri izvedbi pouka	32
5 Primer uporabe Vodila pri pouku slovenščine (Mihaela Kerin, Mira Hedžet Krkač)	34
6 Primer uporabe Vodila pri pouku zgodovine (Bernarda Gaber)	46
7 Primer uporabe Vodila pri pouku matematike (Katarina Podbornik)	53
II. Primeri dobre prakse	64
8 Pod medvedovim dežnikom (Lidija Jerše)	66
9 Muca Copatarica (Franja Šteharnek Breč, Alja Verdinek)	70
10 Seštevanje in odštevanje (Mihaela Knez)	76
11 Vreme in vremenski pojavi (Maja Lukman, Mihaela Knez)	90
12 Zgradba in delovanje rastlin (Kristina Davidovič, Mihaela Knez, Mateja Eniko)	103
13 Bivališča v prazgodovini (Bernarda Kobe, Mihaela Knez, Mateja Eniko)	118
14 Lepa Vida (Katarina Črtalič, Mihaela Knez, Mateja Eniko)	132

Ali zna učenec tvoriti odgovore v slovenščini?

Otrokom redno nudim kakovostno jezikovno povratno informacijo, ki jim pomaga pri sporazumevanju oz. jih usmerja k ustrezni rabi (npr.: ponovim otrokove besede z vprašalno intonacijo, uporabim gesto, ki ponazarja dvom, prosim za pojasnilo ali za preoblikovanje odgovora, mu pokažem na tabli ali drsnicah zapisano besedo, ki je ni mogel priklicati). Nakažem možnosti, kako izboljšati izražanje (npr.: spodbudim jih k reševanju domačih nalog, ki jih zanje posebej pripravim, k pripravi govornega nastopa ali predstavitve, zanje pripravim dejavnosti v okviru dodatne strokovne pomoči ipd.) (Vodilo, vrednotenje). Vse vrste napak in neustreznosti obravnavam spoštljivo. Pri otrocih krepi zavedanje, da so napake naravne spremljevalke učenja in se jim ne moremo izogniti, stremimo pa k temu, da jih počasi odpravljamo. Pripravim jezikovne dejavnosti, ki jih uspešno vodijo k odpravljanju napak (Vodilo, vrednotenje).

Ali je učencu potrebno prilagoditi besedilo glede na raven znanja slovenščine?

Razmislim o besedilih, ki jih bom uporabil/-a pri pouku. Izberev kakovostna, vsebinsko in jezikovno ustrezna besedila, ki so skladna s cilji predmeta oz. področja. Informacije morajo biti v besedilu podane razumljivo, erasmično in jezikovno ustrezno (ustrezna zahtevnost besedišč, skladnost struktur, pravopisna pravilnost). Če so besedila prezahtevna, jih prilagodim. Pri tem razmislim o tipičnih lastnostih besedil oz. besedilnih vrst, ki so značilne za moje predmetno področje (npr.: opis eksperimenta, povzetek strokovnega besedila iz učnih virov/ovleček informacij iz strokovnega besedila, oblikovanje predstavitve na drsnicah, obnova praznega besedila, poročilo o raziskavi ali delovni praksi), kakšen je v teh besedilih način razvijanja teme, kateri oblikoskladni vzorci se v njih pojavljajo. Na primer opis opovedujemo drugače kot razlago ali pripoved. Pri opisu naštevamo lastnosti, navajamo značilnosti opisovanega, prikazujemo prvine ali sestavne dele, definiramo, zato so se ta besedila značilni glagoli v sedanjiku; ki stavki/ostrični stavki/ prihodkovi odvisniki, veliko je samostalnikov in pridevnikov, medtem ko pri razlagi izpostavljam vzroke in posledice, pojasnjamo, ponazarjamo in so zato ravnaj značilne povedi, ki imajo strobo-posledično razmerje, dopolnitost in pogojnost, kar označimo z nekoliko kompleksnejši skladnjaki strukturami. Premislim, kako bom te značilnosti predstavil/-a otrokom in kabere dejavnosti bom pripravil/-a, da jih bodo ti uspešno ter pri govorjenju in pisanju znali ustrezno rabiti (Vodilo, izvajanje).

Prilagoditev učencu priseljencu: Učitelj med besedila vključuje tudi taka, ki jih je učenec priseljenec zmožen razumeti in so blizu njegovemu izkušnemu svetu oz. mu po potrebi pri razumevanju besedila pomagajo. Ključno je, da zna učenec sporočiti, kaj iz besedila izve.

Dejavnost 2: Učitelj učencem napove, da bodo najprej spoznali novico in rjevne značilnosti. Učence poprosila, da vedo, kaj je na sliki. Razdeli jih v manjše skupine (po 3, največ 4 učence). Poprosila jih, kaj vedo o Aljalevem stolpu in po potrebi sam pove nekaj ključnih informacij (npr. kje stoji Aljalev stolp, zakaj se tako imenuje, kdaj je bil postavljen, zakaj je bil pomemben za Slovence ravnaj in danes ipd.). Vsaka skupina dobi povečano fotografijo neobnovljenega Aljalevega stolpa. Učenci si fotografije ogledajo in odgovorijo na vprašanja (pred branjem).

PRILAGAJANJE UČNEGA JEZIKA (začetnik, nadaljevalec, spopolnjevalec – Jezikovni portret učenca)

Dejavnost učencev	Vodilo in primeri vprašanj, ki si jih zastavlja učitelj/vzgojitelj	Prilagoditev				
AKTIVACIJA PREDZNANJA Delo po skupinah Učenci so razdeljeni v heterogene skupine po 4. V vsaki skupini določimo vloge: bralec (bere besede), zapisovalec (zapisuje ugotovitve, rešitve), poročevalec (poročja), redar (skrbi za razumevanje navodil, za material in sodelovanje v skupini). Vsaka skupina dobi ovojnico, v kateri so besede in znaki (+, skupaj, dodati, prinesiti, dobiti, seštet, -, odvzeti, pojedti, razbiti, izgubiti, odšteti). Besede in znake skupaj preberejo ter razvrstijo v dve skupini. Tabela za razvrščanje znakov in besed <table border="1"> <thead> <tr> <th>SEŠTEVANJE</th> <th>ODŠTEVANJE</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>	SEŠTEVANJE	ODŠTEVANJE			Ali učenec pozna strokovne izraze? Pri pripravi na pouk ali načrtovanju dejavnosti v vrtcu razmislim o specifičnih jezikovnih zahtevah, s katerimi se bodo otroci, učenci in dijaki srečali pri obravnavi učne snovi oz. izvedbi dejavnosti. (Vodilo, načrtovanje, 3.) Zavedam se, da morajo učenci usvojiti predmetnospecifično besedišče, ki jim lahko pri učenju predstavlja tudi jezikovno oviro. Pri usvajanju besedišča učencem ponudim različne strategije, npr. izberem le najbolj ključne izraze, ki jih zahteva učni načrt za obravnavo vsebine, in poskrbim, da preidejo v aktivni besednjak, točim jih od besed, ki imajo podobne pomene, jih povežem z drugimi predmetno-specifičnimi izrazi v obliki pomenskih mrež in uporabim definicije, ki izraze pomagajo kontekstualizirati. Opazujem, ali znajo otroci, učenci in dijaki izraze uporabiti v svojih povedih. Pripravim nabor besedišča, za katerega predvidevam, da ga učenci se ne poznajo in je potrebno za usvajanje učne snovi (Vodilo, načrtovanje, 6.) Načrtujem oz. izvajam dejavnosti, pri katerih otroci, učenci in dijaki usvajajo tipično strokovno	Individualno delo s tem učencem. Pripravljen imam slikovni material in prevajalnik za vsako od besed, ki jih mora razporediti. Z učencem se pogovoriva o pomenu; ponovi za mano. V začetni fazi uporabljamo pripomočke za konkretna ponazorila števil (npr.: link kocke, žogice, krožce ipd.). Primer slikovne opore, ki jo učitelj uporablja ob pogovoru z učencem (kasneje pa jo čim bolj samostojno uporablja tudi učenec sam) in jo prilagodi glede na učenec interes, močna področja (te slikovne opore ima učenec pri roki tudi v naslednjih urah): SEŠTEVANJE <ul style="list-style-type: none"> Kaj vidiš na mizi? Na mizi je rjava (link) kocka, roza (link) kocka in modra (link) kocka. Koliko kock je vse skupaj? Skupaj so 3 link kocke. Kaj je to + (plus)?
SEŠTEVANJE	ODŠTEVANJE					

Od opismenjevanja do tekočega branja
in vloga odraslega pri tem

Otroka, ki sovraži brati, ni; so samo otroci, ki niso našli prave knjige. (Frank Serafini)

Branje

Posledica
kulturnega, ne
biološkega razvoja
človeka.

Bralec je učinkovit
bralec.

Vir užitka,
zadovoljstva, zabave
in doživetja.

Vključuje različne
psihološke procese in
vrsto kognitivnih
dejavnosti.

Predpogoj za uspeh,
samoizobraževanje in
vseživljenjsko učenje.

Temeljna veščina,
brez katere ni
mogoče delovati in
napredovati v
življenju.

Pomen okolja za razvoj bralnih zmožnosti

Vzgoja bralcev je **kompleksen proces**, najpomembnejši pa so njeni začetki.

Otroci prihajajo v šolo z večjo željo **po učenju pisanja** kot branja in se lažje naučijo pisanja (prepisovanja) črk.

Za pravilen razvoj bralnih zmožnosti je potrebna **priprava**, ki se začne s pridobivanjem predbralnih veščin že od otrokovega rojstva.

Končna stopnja pismenosti otrok je odvisna od interakcije družine, vrtca in šole.

Težave nastanejo ob naporih pri **usvajanju tehnike branja**.

Osnove pismenosti otrok pridobi kot rezultat družinskih interakcij in dejavnosti pred vstopom v šolo.

Vloge v procesu učenja branja in branja za učenje/zabavo

Je knjižnica
informacijsko, medijsko
in komunikacijsko
središče šole?

Naloga staršev:
branje otroku in z
njim,
poslušanje otroka, ko
bere, pripovedovanje
zgodb, pogovor z
otrokom, skupni
obisk knjižnice, **otrok
zmore.**

STARŠI – PODPORA,
POGOJI IN
SPODBUDA

Vključevanje staršev
vpliva na bralno uspešnost
in nadaljnji napredek v
šoli.

Vsako sodelovanje med
šolo in starši za izboljšanje
branja je potrebno in
koristno.

V razvijanje bralne kulture
je treba vključiti vso
družino že od 1. razreda.

Naloga učitelja: Otroci
se opismenijo v prvih
treh razredih osnovne
šole

Namen začetnega
učenja branja je
obvladati tehniko
branja, tako da postane
branje avtomatizirano..

UČITELJ –
UČENJE,
PRILAGODITVE,
PODPORA

Temeljni cilj bralnega pouka je vzgojiti učinkovitega bralca. To je učenec bralec, ki bere tekoče in natančno, z razumevanjem, ima ustrezen obseg besedišča in je pri branju fleksibilen ter za branje motiviran. (Povzeto po Pečjak, 2010).

„Novi“ učenci/otroci – „stari“ pristopi

ALFA	Z	MILENIJCI	X	Baby Boom	Siva generacija
Po 1995 5 – 25 let	1981 - 1995 26 - 40 let	1961 - 1980 41 – 55 let	1945 - 1960 56 – 75 let	pred 1945 76 + let	

80% milenijcev
:
70% baby boom generacije
je prebralo knjigo
v preteklih 12
meseh.

Čas preživet s knjigami/dan:

35 minut

Siva generacija

26 minut

Baby boom generacija

10 minut

X generacija

8 minut

Y generacija

7 minut

Z generacija

Vir: <https://www.writerswrite.co.za/which-generation-reads-the-most/>

Več branja zaradi časa korona virusa:

34%

GENERACIJA Z

40%

MILENIJCI

31%

GENERACIJA X

28%

BABY BOOM GENERACIJA

Vir: <https://www.writerswrite.co.za/which-generation-reads-the-most/>

Vir: <https://www.dblog.hr/price/generacija-z-kako-zive-i-sto-vole-rezultati-istrazivanja/>

STARŠI

VLOGA STARŠEV/UČITELJA PRI BRANJU

1. NESTRUKTURIRANA DEJAVNOST – branje brez udeležbe odraslih.

VIR:
<http://www.urbanchildinstitute.org/articles/features/5-books-to-inspire-kids-to-play>

2. BRANJE NA POBUDO OTROK SAMIH, ki jo aktivno podpirajo odrasli. Odrasli podpira otroka s spodbudnim okoljem, premišljeno aktivno vključenostjo ter interakcijo.

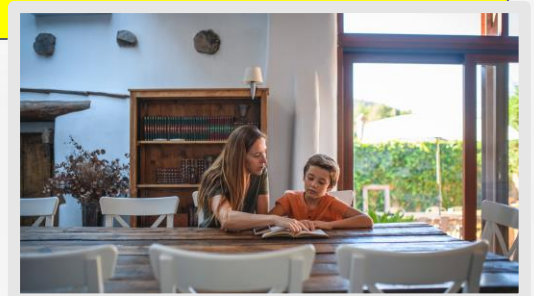
VIR: Vrtec Anice Černejeve

3. USMERJENO BRANJE – usmerja odrasli, bralne-izkustvene dejavnosti, branje kot učna metoda.

VIR: Vrtec Anice Černejeve

4. VISOKO STRUKTURIRANA DEJAVNOST – vodena s strani odraslega.

VIR: MS Teams slikovna zbirka

Neučinkovita komunikacija

POSMEHOVANJE

Že petkrat sem ti rekla. A ti misliš še danes začeti brati?

PRIDIGANJE

Ti veš, da je potrebno brati. Zakaj še nisi? Ko sem jaz ...

OBTOŽEVANJE

Kako si lahko dobil tako oceno, ko pa sem ti vse tolikokrat prebrala?

GROŽNJE

Če v trenutku ne začneš brati, boš videl ...

KAZNOVANJE

Ker nisi prebral knjige, boš cel teden brez telefona.

PRIMERJANJE

Tvojega brata nikoli nisem potrebovala priganjati k branju. Bi lahko bil vsaj enkrat kot on?

Andreja Holsedl, ABC, 3. 10. 2022

SKRB

Skrbi me, da jutri ne boš dobil dobre ocene. Znorela bom od skrbi zate.

KRIČANJE

Tišina. Ugasni že to „muziko“ in beri.

KRITIZIRANJE

Če boš tako nadaljevala, ne vem, kje boš končala. Res si neumna.

Učinkovita komunikacija

Namen?

Namen?

„Učiteljica, povedal bi knjigo.“

Spodbuda z majhnimi pozornostmi otroku na različne načine v situacijah, ko mu uspeva, pa tudi ko gre kaj narobe.

„ZMOREM“

Opazovanje drobnih majhnih stvari, ki jih je otrok naredil dobro.

Spodbuda otroka k pogovoru o informacija, vsebini, ki jo bere.

Priprava na podporo, dogovoriti se za cilj. Vključiti otroka.

Pozorno poslušanje otroka, naj začuti, kako pomembno je to, kar nam govori.

Namen?

Knjige, boš cel teden brez telefona.

Šola: _____
Moje ime: _____
Razred: _____

DNEVNIK BRANJA IN RAZMIŠLJANJA O KNJIGI

(PRIPRAVE NA TEKMOVANJE IZ ZNANJA SLOVENŠČINE ZA CANKARJEVO PRIZNANJE)

Avtorica dela: _____
Naslov: _____
Ilustratorica: _____
Bralac /bralka: _____

PRIDIGANJE

GROŽNJE

Če v trenutku
začneš brati, b
videl ...

PRIMERJANJE

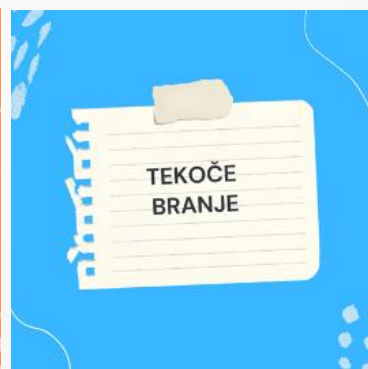
Tvojega brata nikoli nisem potrebovala priganjati k branju. Bi lahko bil vsaj enkrat kot on?

Andreja

gasni
to „muziko“
beri.

Gradniki bralne pismenosti

Bralna pismenost (osnova za razvoj potencialov posameznic in posameznikov) je stalno razvijajoča se zmožnost, ki jo izkazuje posameznica/posameznik, z obvladanjem naslednjih gradnikov pismenosti:

Bralna pismenost – ne le dekodiranje besedila, ampak sposobnost »branja med vrsticami« in razumevanja besedila v kontekstu.

Kaj mora otrok znati, da
prebere/zapiše besedo **OBJEM**?

UPORABI

ZAMENJA

POUSTVARI

VZPOSTAVI
ODNOS

RAZUME

Učenje branja v šoli poteka individualizirano

Učenje govornjenja in poslušanja

Zmožnost poslušanja in zmožnost govornjenja sta temelj za učenje branja in pisanja.

Različne oblike poslušanja:

- poslušanje za razumevanje drugega,
- razvija kulturo poslušanja sogovornikov,
- razvija prepoznavanje govornjenih oblik in
- razvija strategije poslušanja za pridobivanje novega znanja.

Učitelj učencu predstavlja govorni vzor oz. model – v odnosnem in spoznavnem govoru.

V kateri smeri velja spodbujati govornjenje in poslušanje na začetku šolanja?	S katerimi dejavnostmi spodbujati govornjenje in poslušanje na začetku šolanja?	Kaj lahko učitelj pričakuje, da bodo učenci usvojili ob načrtnem in sistematičnem razvijanju govornjenja in poslušanja na začetku šolanja?
<ul style="list-style-type: none"> • Izbira ustreznega in primerne načina komuniciranja • Spodbujanje samozavestnega in samopobudnega vključevanja v pogovore • Usvojitev navade, da učenec počaka na vrsto za govornjenje • Postavljanje vprašanja in odgovor nanj • Zmožnost presojanja, kaj je res in kaj ne, in izražanja svojega mnenja	<ul style="list-style-type: none"> • Igre vlog • Igre z rimami, gibanje ob glasbi skupaj s sošolci • Razredne rutine – čas za pogovor • Poslušanje zgodb, ki jih bere učitelj, in pogovor o njih • Pripovedovanje zgodb po spominu (sošolcu ali celotnemu razredu) • Poslušanje razrednih »gostov« in postavljanje vprašanj (npr. kuharju, ravnatelju, petošolcu na obisku v prvem razredu) • Igranje namiznih in drugih iger	<ul style="list-style-type: none"> • Upoštevanje razmišljanja in potreb drugih • Pridobivanje občutka za ritem v govornjenju • Razvijanje besedišča • Vključenost v pogovor in prispevanje informacij v pogovor • Delitev osebnih izkušenj in interesov • Razvijanje interesa za branje in učenje • Spontano usvajanje strukture jezika • Spraševanje in odgovarjanje na vprašanja • Poslušanje in razumevanje navodil

4. Prilagodim hitrost govora in sem pozoren/pozorna na to, da je moja izreka jasna in razločna. Otrokom omogočim več oz. dovolj časa za odziv in oblikovanje smiselnih in povezanih odgovorov, izražanje misli.

5. V učnem procesu uporabljam izraze z neprenesenim pomenom – izogibam se metaforičnih in ironičnih izrazov, frazemov (fraz, pregovorov, rekov) oz. jih, če jih uporabim, izrazim tudi z vsakdanjimi besedami. Uvajam jih postopoma (če je to potrebno), ko so otroci že usvojili njihov osnovni pomen, in pri tem ves čas preverjam, ali jih razumejo.

6. Pomembne trditve, zahteve ali vprašanja poudarim z ustrežno stavčno intonacijo in gestami, tako da otroci lahko prepoznajo glavno sporočilo, četudi ne razumejo vseh podrobnosti. Ključne besede zapišem na tablo oz. otrokom pokažem, kje so zapisane na izročku. Spremljam, kaj otroci zapisujejo, kako so uspešni pri reševanju nalog in jim po potrebi pomagam, usmerjam in popravim napake.

7. Poskrbim za jasna navodila, otroke seznanim tudi s svojimi kriteriji in pričakovanji, ki jih imam v zvezi z jezikovno ustreznostjo njihovih odgovorov in izdelkov.

Učenje branja in pisanja

Kaj natančno pomeni besedna zveza »INDIVIDUALIZIRANO učenje«?

Pomeni, da se učenje prične od tam naprej, kjer učenec je. To pomeni: različno pri različnih učencih.

Priprava na branje in pisanje (predopismenjevalne zmožnosti)

Razvijanje tehnike branja in pisanja poteka sočasno s sistematičnim učenjem črk

Urjenje tehnike branja in pisanja

Ugotavljanje predznanja, diagnostika

Učenje branja in pisanja črk

Učenje branja in pisanja besed, povedi

Razumevanje prebranega in zapisanega besedila

Tvorjenje besedil

Razumevanje besedil

Kritično branje

Vir: Postopno, sistematično in individualizirano opismenjevanje in razvoj bralne pismenosti. Projekt Objem

... ali drugače

Vir: P. Legvart

UČENJE (TISKANIH) ČRK Aa

NAJE

DRŽA SVINČNIKA
SPRETNI PRSTI
MOČ PRSTOV

STAVNITVA

ČRKOVANJE
ZLOGOVANJE
ZADNJI GLAS
PRVI GLAS

PIŠEM ČRKE

- IZBEREM ČRKO
- POGLE DAM POTEZNOST
- VADIM NA TABLI, MINKI
- V ZVEZEK NAPIŠEM ČRKO IN OZNAČIM POTEZE
- NARIŠEM 3 STVARI, KI IMAJO ČRKO
- VADIM ZAPIS V ZVEZEK

PIŠEM BESEDE, POVEDI, ZGODBE.

ZMOREM SAM/SAMA

UPOŠTEVAM PRIPOROČILA.

NATANČNOST.

ZBRANOST.

ZNAM PISATI!

A a R r i i

Vir: N. Novak

Vir: K. Stegenšek

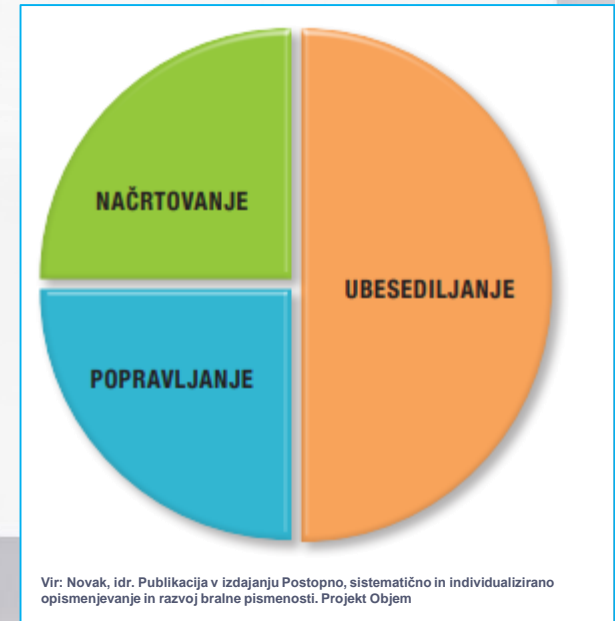
ČRKA O

BOŽA OKIČI OREH KOŽI
OKO KOLO NOLJ ŽOSA
NOTA NOS MOKA REBELA
POMARANČNIŠKJE DOBER
TINE MA LEDNI ŠKI
ROŽAJE NA TRAVNIČU
NOS JE NA VELESU.

ČRKA O

Obleka je v omari.
Kostanj je na drvesu.
Darilo je pod jelko.
Moja prijateljica Ela ima ogledalo.
Sosedova ograja je rumena.

Vir: K. Stegenšek

Vir: Novak, idr. Publikacija v izdajanju Postopno, sistematično in individualizirano opismenjevanje in razvoj bralne pismenosti. Projekt Objem

BRANJE	ZAČETNO BRANJE Glavni proces = dekodiranje in kodiranje	PREHODNO OBDOBJE Glavni proces = dekodiranje ob avtomatizirani vezavi	SAMOSTOJNO BRANJE Glavni proces = avtomatizacija	POGLOBLJENO/ GLOBINSKO BRANJE Glavni proces = kritično branje, razmišljanje, zaključevanje, analiza, usmerjanje pozornosti, empatija, vprašanja
Predvideno za večino učencev v:	prvem in drugem razredu	drugem in tretjem razredu	tretjem in višjih razredih	

- Učenec razstavlja in sestavlja besede.
- Sliši vse glasove.
- Pozna vse črke za glasove.
- Zna zamenjati glasove s črkami in obratno.

- Učenec zamenjuje glasove in črke in obratno.
- Izvaja avtomatizirano vezavo.
- Znanе besede in povedi prepozna kot celoto.
- Učenec avtomatizirano prepozna celotne besede in povedi.

- Učenec avtomatizirano prepozna celotne besede in povedi.
- Povezuje besede v povedi, vključni stavčno intonacijo, najde ključni del povedi.

- Učenec razume pomene (tudi preneseni pomeni), zaključuje, zavzema perspektive, ustvarja pomene, dela analogije, kritično analizira, si domišlja, predvideva.

CILJI	JEZIKOVNI VZORCI
Učenec razume obravnavano strokovno besedišče, sporazumevalne vzorce in naloge na učnih gradivih.	
Učenec zna povedati podobna preprosta besedila. V njih ustrezno rabi obravnavano besedišče in sporazumevalne vzorce	Gosonica s kolobarji z rešitvami:

KAKO?

Da bi učenec postal uspešen bralec, mora ves čas izpopolnjevati svoje besedišče – za obvladovanje, spoznavanje in identificiranje pomena branega besedila je potrebno 95 % razumevanje besedišča. (Scoot, 2005)

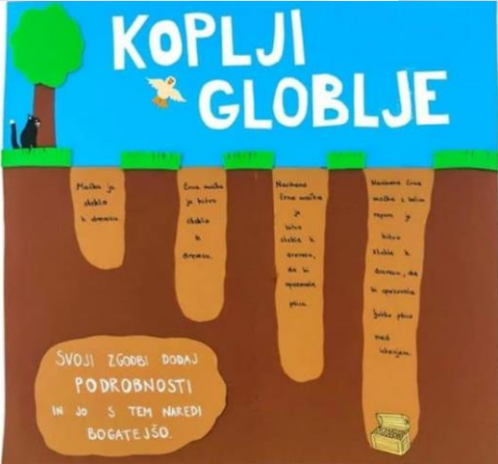
DEKODIRAJNE

- Znaki za črke
- Branje črk
- Vezava črk
- Prepoznavanje besed

REPROGRAMIRANJE MIŠLJENJA vsakega posameznega bralca (besedišče)

AVTOMATIZACIJA BRANJA

POGLOBLJENO BRANJE

Avtomatiziranost branja s popolnim poznavanjem črk in njihovih glasovnih vrednosti, ni dovolj, tudi če učenec povečuje hitrost branja. (Scoot, 2005)

Vir: M. Pažon

Postopno, sistematično
in individualizirano
opismenjevanje in razvijanje
bralne pismenosti

11 Učitelj svetuje učitelju

Kako pomagati učencu z bralnimi težavami izboljšati razumevanje prebranega?

Navajamo dva pristopa:

- KARTICE z besedami, ki bodo vključene v besedilo – na eni strani kratka besedila, na drugi vprašanja; učenci v parih odgovarjajo na vprašanja, pravilni odgovori jih vodijo do nove kartice;
- PLASTIFICIRANE KARTICE z zapisanimi povedmi z izpuščenimi ključnimi besedami, učenci s flomastrom vstavljajo smiselne besede.

Kdaj naj se otrok začne učiti brati?

- Otrok najhitreje in z najmanjšo naravno dozorel.
- Žerdin (2011) pravi, da je z drugim in tretjim razredom prebrati že pred vstopom v šolo.
- Nekateri se naučijo brati, ne dozoreli prej kot večina otrok.
- Lahko so to bistri otroci, lal zahteva branje.
- Odsvetuje se prehitro, prisilno branje, bralci pozneje v šoli niso uspešni.
- Predšolska doba je namenjena razvijanju jezika, ne pa pridobivanju znanja.

Kateri pristop bi bil učinkovit za izboljšanje tekočnosti branja?

Predstavljen je primer vaje za razvoj tekočnosti branja, ki jo lahko učitelj izvaja kot del rednega dela z vsemi učenci (Rasinski, 2003). Gre za vajo tekočnosti branja, ki traja 10–15 minut in je sestavljena iz petih korakov. Učitelj vajo izvaja več dni. Vsak dan uporabijo različno besedilo, občasno pa tudi besedilo, ki so ga že brali. Pri tej vaji so za izbor primerne besedila pomembni primerna vsebina, njena predvidljivost in primeren ritem branja. Koraki te vaje so naslednji:

- Učitelj učencem prebere kratko vsebino, ki obsega od 50 do 150 besed. Učenci učiteljevo branje spremljajo na lastni kopiji besedila.
- Učitelj in učenci se pogovorijo o vsebini besedila in načinu učiteljevega branja (ritem, izraznost).
- Učitelj in učenci skupaj večkrat preberejo besedilo.
- Učenci vadijo branje besedila v parih. Vsi poskusijo z branjem besedila. Drug drugemu pomagajo.
- Učenci, ki želijo, berejo besedilo pred celotnim razredom. Branje pred razredom lahko izvedemo individualno ali pa učenci berejo skupaj v paru ali v manjših skupinah.

Zakaj je prezgodnje učenje branja lahko škodljivo?

Pogoj za začetek učenja branja in pisanja (vidno razločevanje, slušno razločevanje gradiva). S prezgodnjim učenjem branja razvoju govora in ko so možgani dozoreli.

Katere so značilnosti otrok z motnjami branja?

Težave, ki jih lahko zaznamo pri učencih z motnjami branja, so:

- otrok še ni usvojil glasovnega zavedanja in glasovne analize,
- ne more začeti vezano brati,
- bere z velikim trudom in odporom,
- zaostaja v bralnem ritmu,
- ne razume prebranega,
- zameša črke in številke,
- pozablja, kako se napišejo,
- izpušča črke, jih zamenjuje ali maliči besede,
- težko razume in si težko zapomni zaporedja, barve, pojme,
- posebnosti v obdelavi informacij,
- doma je bolj sproščen in pokaže več znanja kot v šoli,
- še vedno naredi veliko napak pri orientaciji na sebi, na listu ter v prostoru,
- lahko ima težave z delovnim, kratkoročnim ali dolgoročnim spominom.

Motiviranost za branje

»Ostati ravnodušen do knjige pomeni lahkomišlno osiromašiti svoje življenje., (Ivo Andrić)

O motiviranosti za branje na razredni stopnji smo v lanskem letu že govorili.

SOD - Sodelov@Inica Razredni pouk

Domov / Moji predmeti / SOD - RP

Splošno

POUČEVANJE IN UČENJE NA RAZREDNI STOPNJI

POUČEVANJE IN UČENJE NA RAZREDNI STOPNJI - šolsko leto 2021/2022

- 📁 Sodelobr@Inice
- 📁 Videokonference z učitelji 2021/2022
- 📁 [Konferenca za učiteljice in učitelje razrednega pouka Soustvarjamo razredni pouk 15., 16. marec 2022](#)
- 📁 Trajnostna mobilnost

Posnetek videokonference: Kako skrbeti za motiviranost za branje v učilnici in na daljavo? (Mojca Pažon Čonžek, Sandra Mršnik, Nina Novak)

Gradniki bralne pismenosti

Bralna pismenost (osnova za razvoj potencialov posameznic in posameznikov) je stalno razvijajoča se zmožnost, ki jo izkazuje posameznica/posameznik, z obvladanjem naslednjih gradnikov pismenosti:

Bralna pismenost – ne le dekodiranje besedila, ampak sposobnost »branja med vrsticami« in razumevanja besedila v kontekstu.

Motiviranost za branje

Elementi:

- interes za branje,
- pozitiven odnos do branja različnih vrst besedil,
- bralna samoučinkovitost,
- izbira tiskanih in drugih informacijskih virov glede na namen branja,
- uporaba različnih lokacij bralnih virov.

Pozitiven odnos do branja različnih vrst besedil za različne namene: branje za znanje, branje leposlovja (razvijanje bralne kulture).

VIR: A. Perkočič

Bralna pismenost | Operativni in gradniki

2. gradnik: MOTIVIRANOST ZA BRANJE

Element gradnika:

- interes za branje
- pozitiven odnos do branja¹ različnih vrst besedil²
- bralna samoučinkovitost
- izbira tiskanih in drugih informacijskih virov glede na namen branja,
- uporaba različnih lokacij bralnih virov

PREDŠOLSKA VZGOJA		OSNOVNA ŠOLA			SREDNJA ŠOLA
1-3 let	3-6 let	1. VIO	2. VIO	3. VIO	
Izkaže tako, da: <ul style="list-style-type: none"> • izraža pripravljenost za poslušanje in branje, • odraja pozornost in se odziva ob skupnem branju, • lista bralno gradivo, navidezno bere, • je zaptopen in vztraja pri samostojnem ali skupnem poslušanju in pripovedovanju zgodb, • izraža željo po pripovedovanju, branju in poslušanju, • skupaj z odraslim uporablja knjižno in neknjižno gradivo ter različne medije in obiske knjižnice.	Izkaže tako, da: <ul style="list-style-type: none"> • izraža željo po pripovedovanju in poslušanju zgodb, pesmi ali listanju bralnega gradiva³, • ob slikah pripoveduje (bere) zgodbo drugim, • pozorno posluša branje različnih besedil od začetka do konca, • pozna in uporablja lokacije bralnih virov (npr. bralni kotiček).	Izkaže tako, da: <ul style="list-style-type: none"> • izbira različno bralno gradivo, • je zaptopen v branje, • spremlja svoj dosežek pri branju in načrtuje izboljšave, • pozna in uporablja lokacije bralnih virov (šolska knjižnica, medmrežje).	Izkaže tako, da: <ul style="list-style-type: none"> • izbira bralno gradivo glede na interes in namen branja, • vztraja pri branju daljših besedil, • spremlja in vrednoti svoj dosežek pri branju v skladu s kriteriji (šolski ali svojimi) in pripravi načrt za njegovo izboljšanje, • vrednoti svojo motiviranost za branje, • uporablja lokacije bralnih virov (šolsko in splošno knjižnico, medmrežje).	Izkaže tako, da: <ul style="list-style-type: none"> • izbira bralno gradivo glede na interes in namen branja, • vztraja pri branju daljših in bolj kompleksnih besedil pri vseh predmetih, • načrtuje, spremlja in vrednoti svoj bralni dosežek in pripravi načrt za njegovo izboljšanje, • vrednoti svojo motiviranost za branje raznovrstnih besedil in ve, kaj vpliva nanjo, na podlagi tega načrtuje izboljšave, • pozna in uporablja tiskane in digitalne bralne vire, • uporablja lokacije tiskanih in digitalnih virov.	Izkaže tako, da: <ul style="list-style-type: none"> • izbira bralno gradivo glede na interes, medbesedilno izkušnost, namen branja (spoznavni, etični ali estetski) in kakovost, • vztraja pri branju daljših/dolgih, zahtevnih/kompleksnih besedil, • obvlada večšine strateškega bralca⁴, • načrtuje, spremlja in vrednoti svojo bralno zmoglost in si prizadeva za njeno izboljšanje, • pozna in uporablja tiskane in digitalne bralne vire, • glede na interes izbira bralno gradivo v drugih/tujih jezikih.

¹ Pozitiven odnos do branja različnih vrst besedil za različne namene: branje za znanje, branje leposlovja (razvijanje bralne kulture)

² Različne vrste besedil: pripovedovalna, opisovalna in postavljajna besedila

³ Različno bralno gradivo: informativna in leposlovna slikanica in druga gradiva

⁴ Strateški bralec: je samostojen, fiksničen, učinkovit bralec, ki za različne namene in cilje branja zavestno izbira in uporablja različne bralne strategije

Vir: https://www.zrss.si/pdf/Bralna_pismenost_gradniki.pdf

1-3 let:

- **izraža pripravljenost** za poslušanje in branje,
- **ohranja pozornost in se odziva** ob skupnem branju,
- **lista** bralno gradivo,
- navidezno bere,
- **je zatopljen in vztraja** pri samostojnem ali skupnem poslušanju in pripovedovanju zgodb,
- **izraža željo po pripovedovanju**, branju in poslušanju,
- skupaj z odraslim uporablja knjižno in neknjižno gradivo ter različne medije in **obiskuje knjižnice**.

3-6 let:

- **izraža željo po pripovedovanju in poslušanju** zgodb, pesmi ali **listanju** bralnega gradiva,
- **pozorno posluša** branje različnih besedil od začetka do konca,
- ob slikah **pripoveduje** (bere) zgodbo drugim,
- **pozna in uporablja lokacije bralnih virov** (npr. **bralni kotiček**).

1. VIO:

Izkaže tako, da:

- **izbira** različno bralno gradivo,
- **je zatopljen** v branje,
- **vztraja** pri branju,
- **spremlja svoj dosežek** pri branju in načrtuje izboljšave,
- **pozna in uporablja lokacije bralnih virov** (šolska knjižnica, medmrežje).

2. VIO:

Izkaže tako, da:

- **izbira** bralno gradivo glede na interes in namen,
- **vztraja** pri branju daljših besedil,
- **spremlja in vrednoti svoj dosežek** pri branju v skladu s kriteriji (danimi ali svojimi) in **pripravi načrt** za njegovo izboljšanje,
- **vrednoti** svojo motiviranost za branje,
- **uporablja lokacije bralnih virov** (šolsko in splošno knjižnico, medmrežje).

3. VIO:

Izkaže tako, da:

- **izbira bralno gradivo glede na interes in namen** branja
- **vztraja pri branju** daljših in bolj kompleksnih besedil pri vseh predmetih,
- **načrtuje, spremlja in vrednoti svoj bralni dosežek in pripravi načrt za njegovo izboljšanje, vrednoti svojo motiviranost za branje** raznovrstnih besedil in ve, kaj vpliva nanjo, na podlagi tega načrtuje izboljšave,
- **pozna in uporablja tiskane in digitalne bralne vire, uporablja lokacije tiskanih in digitalnih virov.**

SREDNJA ŠOLA:

Izkaže tako, da:

- **izbira bralno gradivo glede na interes**, medbesedilno izkušnost, namen branja (spoznavni, etični ali estetski) in kakovost,
- **vztraja pri branju** daljših/dolgih, zahtevnih/kompleksnih besedil,
- **obvlada večino strateškega bralca**, načrtuje, spremlja in vrednoti svojo bralno zmožnost in si prizadeva za njeno izboljšanje,
- **pozna in smiselno uporablja tiskane in digitalne bralne vire**, glede na interes izbira bralno gradivo v **drugih/tujih jezikih**

Motiviranost za branje

Učenci bodo bolj motivirani za branje, če bo **povezano z njim bližnjimi in razumljivimi izkušnjami.**

Pomembno je upoštevati **interese, hobije in načine preživljanja prostega časa učencev.**

Ponuditi je treba zanimiva in **raznolika besedila** (leposlovje, periodika, poljudnoznanstvena ...) – branje naj bo zabavno.

RAZREDNI
POUK

„POZITIVNA IN NEGATIVNA“ ČUSTVA

+ ↓	-
<ul style="list-style-type: none"> • zdravje • občutek izpolnitve • OPTIMALNO DELOVANJE UMA!!!	<ul style="list-style-type: none"> - začasno rušenje ravnovesja v umu - nezadovoljene (temeljne) potrebe - signal razumu <p style="text-align: center; color: green;">↓</p> <p style="text-align: center; color: red;">POSKRBI ZASE!!!</p>

Vir: C. Blizjak (2017), Odnos do učenja (rarnavoslovja), NAK

IZZIV GROŽNJA

Branje samo zaradi šolske ali domače prisile prinaša negativna čustva.
„Moraš ...“

Najstarejši vir informacij in znanja ter komunikacijsko sredstvo je delno izgubil svojo nekdanjo vlogo.

GLAS OTROKA

BEREM SAM

PRI BRANJU SEM USPEŠEN, KO ...

- Vem, čemu besedilo berem.
- Pred branjem si natanko ogledam besedilo.
- Med branjem označim različne besede in poskušam najti način, da bi jih razumel (pogledam besedilo poleg neznane besede, preberem celotno poved v kateri je neznana beseda še enkrat).
- Za branje različnih besedi uporabim različne načine branja (strategije).
- Po branju ocenim zanimivost besedila.
- Besedilo priberem še enkrat ali večkrat.
- Vem, čemu besedilo berem.
- Pred branjem pogledam naslov in predvidevam, si čem bi besedilo govorilo.
- Med branjem razmišljam, kaj o tem že vem.
- Med branjem si postavljam vprašanja.
- Po branju se vprašam, ali sem zbral/predvideval o čem bi besedilo govorilo.
- Po branju se vprašam, kaj znam povedati o prebranih, kaj je bilo zanimivo in bi to rad povedal nekomu drugemu.

Danes je več knjig, bralcev in pisateljev kot kdaj koli prej – izbor in izbira.

Danes vse potrebne informacije dobimo veliko hitreje s klikom miške ali dotikom/potegom.

PSIHOLOŠKI NAPOVEDNIKI USPEŠNOSTI VSAKEGA BRANJA

▨ Motiviranost

▨ Pozitiven odnos do branja

POGOJ obeh je radovednost.

Kako?

Vodenje pri izbiri besedil, postavljanje vprašanj, izbira ustreznih besedil, glas otroka/učenca/dijaka pri izbiri branja, učenci drug drugemu pripovedujejo/priporočajo.

Vir: M. Pažon

VRSTE BESEDIL ZA URJENJE TEKOČNOSTI BRANJA IN BRANJA Z RAZUMEVANJEM

1. do 3. razred:

Vrste besedil za branje:

- **navadni ali elektronski dopis** (npr. pozdrav, voščilo, čestitka, vabilo) za prijatelja oz. prijateljico, sorodnika oz. sorodnico;
- seznam (npr. urnik, kazalo);
- **novica** o aktualnem ali zanimivem dogodku;
- **priповed** o življenju vrstnikov ali znanih osebnosti;
- **opisi**, povezani s temami spoznavanja okolja (npr. opis osebe in njenega delovnika, živali, predmeta, prostora, zgradbe, poti).

Učni načrt za slovenščino, 2018

4. in 5. razred:

Vrste besedil za sprejemanje (tj. za branje in poslušanje besedil iz različnih medijev):

- **aktualna ali zanimiva novica**,
- **opis** osebe, opis živali, opis poklica, opis življenja vrstnikov ali drugih oseb,
- aktualno ali zanimivo publicistično besedilo,
- **seznam** (cenik/jedilni list/vozni red/TV-spored/spletni telefonski imenik/seznam zadetkov na spletni strani ali v spletnem slovarju ipd.),
- **obrazec** (vprašalnik o osebnih podatkih/anketni list/naročilnica/prijavnica ipd.).

ZAKAJ NETOPIRJI SPIJO Z GLAVO NAVZDOL?

29. 10. 2020

Si že kdaj videl kakšnega netopirja? Izredno hitro migajo s krili in prav zoprn je lahko, če se ti kateri zaplete v lase!

Po dolgem času sem v svoj spletni nabiralnik prejel pisemce z vprašanjem. Zastavila mi ga je Zoja.

<https://otroski.rtv slo.si/bansi/>

KAKO DELUJE MIKROFON?

5. 1. 2022

Si predstavljate petje glasbenika pred številčno množico brez mikrofona? Kaj bi se slišalo? Bolj ali manj nič, kajne? Ali pa pozdravni nagovor katere od pristonih oseb pred prav tako velikim številom ljudi? Brez mikrofona bi težko kaj razumeli in slišali. Poglejmo torej, kako sploh deluje mikrofona.

Mikrofona je naprava, ki **spreminja zvok v električno napetost**. Če povežemo mikron s slušalko, nihata membrani v mikrofona in slušalki v enakem ritmu. S tem dobimo prenos zvoka na daljavo, ki odmeva daleč stran.

<https://casoris.si/>

Kako spodbujamo razumevanje prebranega pri otrocih

Zastavljajte vprašanja glede na zahtevnostne stopnje:

- Pomnjenje: *naštej, navedi, ponovi, povej ...*
- Razumevanje: *razloži, opiši, izberi primer, določi ...*
- Uporaba: *poveži, kako bi to uporabil, zaigraj ...*
- Analiza: *razvrsti, primerjaj, poišči podobnosti in razlike, ugotovi, kje je napaka, razišči ...*
- Vrednotenje: *kaj meniš o tem, preveri, če je res, kaj bi se zgodilo, če ...*
- Ustvarjanje: *predlagaj, pripravi, izdelaj, dopolni zgodbo ...*

Preverite, ali otrok v povezavi z besedilom razume:

- abstraktne besede: *nikoli, vedno, vsak, drugi, pred/po tem, začetek, konec ...*
- besede za orientacijo in lokacijo: *na vrhu, zgoraj, levo/desno, na koncu/začetku, prvi, drugi, tretji, zadaj/spredaj/skozi ...*
- besede za količine: *del, celota, polovica, nekaj, vse, malo, veliko, največ, najmanj ...*

NAVADNA LIPA JE DREVO, KI DOSEŽE DO 30 METROV VIŠINE. VESTA, KAKO VISOKO JE TO?

TO JE ZELOOO VISOKO. JOJ, POGLEJ, KAJ JE NA DREVESU!

ZDAJ PA ZAVIJEM LEVO MIMO VODNJAKA IN SEM ŽE PRI GRADU.

O ČEM GOVORI ZGODBA?

PROSIM, ŠE ENKRAT MI PREBERI, MAMI!

V PRAVLJIČNI DEŽELI STA NA GRADU SREČNO ŽIVELA DO KONCA SVOJIH DNI.

HM, TO JE ZANIMIVO VPRAŠANJE.

NAJBRŽ O TEM, DA IMA VSAK KAKŠNO DOBRO LASTNOST?

KATERE ŽELVE SO PODOBNE TEM, KI SO OPISANE TUKAJ?

RDEČA KAPICA, KAJ BI SE ZGODILO, ČE BI IMELA TELEFON?

HUH, KAKO VELIKE SO! TE ŽIVUJO V MORJU? SO TO MORSKE ŽELVE?

Pogovarjajte se o prebranem, v pogovoru preverite otrokovo razumevanje tako, da skupaj obnovite besedilo. Povežite ga z izkušnjami in s predznanjem otroka, npr. *Kdo so bili glavni liki v zgodbi? Kaj se je zgodilo? Zakaj je nekdo ravnal tako, kot je? Kje se dogaja zgodba? Kdaj se dogaja zgodba? Je zgodba resnična ali domišljajska? Kaj nam sporoča zgodba?*

**IGRE
ZA PO POTI
IN DOMA**

Kako spodbujamo motiviranost otrok za branje

Otroku pripravimo bralni kotiček, ki bo zanj prijeten in zanimiv. Vsebuje naj njegove najljubše knjige in bralna gradiva.

HA, KAKO ZANIMIVO SI NARISALA HUDO MRAVLJICO!

Otrok naj pripoveduje svojo zgodbo, lahko jo tudi ilustrira.

KAKO ZANIMIVO! MISLIM, DA JE AVTO V KNJIGI PRAV TAKŠEN KOT TVOJ.

A RES? POGLEJVA SKUPAJ.

Vsak dan berite skupaj z otrokom vsaj 10 minut ali toliko, kolikor lahko ohranja pozornost. Otrok naj obrača strani, kaže na slike, poimenuje besede, posluša zvočne pravljice.

Čas za skupno branje naj bo prijeten in sproščujoč.

UH, KAKŠNA PRIGODA! ZAKAJ PA JE PU VES MOKER?

NJEGOV PRIATELJ GA JE POŠKROPIL Z RILCEM.

IGRE
ZA PO POTI
IN DOMA

BERITE ...

... medtem ko jih objemate in uspravate.

... med vožnjo

... z dogovorjenim številom „napak“.

... besedila, ki jih je napisal otrok.

... obrnjeno knjigo.

... jim na uho.

... ko si privoščite odmor med hojo.

... 5 minut vsak dan vikenda.

... etikete na škatlah z žitaricami v vrsti v supermarketu.

... ko potrebujejo tolažbo.

... *VI in otrok sledi s prstom, nato bere otrok samo krajše dele in nato bere otrok SAM.*

... ilustracije.

... recepte za palačinke.

Vsi imamo skupen cilj – BRATI.
A do cilja vodijo različne poti,
po katerih se hodi različno hitro in z različnimi sopotniki.

Postopno, sistematično in individualizirano opismenjevanje in razvijanje bralne pismenosti

Zvezna Republika Slovenija za šolstvo
OBJEM
REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT
EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SOCIALNI SKLAD
Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

2 Opredelitev začetnega opismenjevanja

Kaj pomeni sistematično razvijanje bralne pismenosti?
Kaj pomeni postopno razvijanje bralne pismenosti?
Kaj pomeni individualizirano razvijanje bralne pismenosti?

Kdo je učinkovit bralec?

Temeljni cilj bralnega pouka je vzgojiti učinkovitega bralca. To je učenec bralec, ki bere tekoče in natančno, z razumevanjem, ima ustrezen obseg besedišča in je pri branju fleksibilen ter za branje motiviran. S to opredelitvijo učinkovitega bralca smo navedli že nekaj stopenj in hkrati cilj razvijanja bralne zmožnosti (povzeto po Pečjak, 2010).

Kaj pomeni besedna zveza »sistematično opismenjevanje«?

Beseda »sistematično« označuje, da gre v procesu opismenjevanja za sistem, ki je urejen, načrten in premišljen. Pri vsakem učencu poteka v enakih fazah (navedene so zgoraj), vendar pri vsakem različno hitro, kar učitelj premišljeno upošteva pri izbiri dejavnosti za učenca oz. skupino učencev.

Učni načrt za slovenščino (2018) določa, da **začetno opismenjevanje** traja celotno prvo vzgojno-izobraževalno obdobje (in sicer v prvem in drugem razredu kot **sistematično usvajanje tehnike branja in pisanja**, v tretjem pa kot njeno **utrjevanje in izboljševanje**); učenci v tem obdobju poleg vstopanja v svet branja in pisanja opravljajo tudi druge dejavnosti, na primer sodelujejo v pogovorih, kritično sprejemajo oziroma interpretirajo govorena in zapisana besedila, se (po)ustvarjalno odzivajo nanje, govorno nastopajo, pišejo krajša besedila ter **sistematično razvijajo** svojo poimenovalno, skladiščno, pravopisno, slogovno in metajezikovno zmožnost ter zmožnost nebesednega sporazumevanja.

7 Razumevanje prebranega

Kateri ravni bralnega razumevanja pričakovati od učencev v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju?
Kako spremljati razvoj razumevanja prebranega?

5 Predopismenjevalne zmožnosti

Zakaj je predopismenjevalna faza potrebna?
Kateri didaktični pristopi so ključni?
Kaj je osnova individualiziranega pristopa k opismenjevanju? Kako spremljati napredek učenca?

Kaj natančno pomeni besedna zveza »INDIVIDUALIZIRANO učenje«?

Pomeni, da se učenje prilagaja stopnji trenutnega znanja posameznega učenca.

8 Motiviranost za branje

Ali učence lahko motiviramo za branje?
Kateri strategije vplivajo na motiviranost učencev za branje?

3 Gradniki bralne pismenosti pri opismenjevanju v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju

Kateri gradniki opredeljujejo bralno pismenost?
Kako razumeti gradnike bralne pismenosti v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju? Kateri so pričakovani dosežki učencev ob koncu obdobja?

4 Uvajanje učencev v učno okolje, ki spodbuja razvoj bralne pismenosti

Kakšno učno okolje je spodbudno za razvoj bralne pismenosti na začetku šolanja?

6 Učenje branja in pisanja – sistematično učenje branja in pisanja

Kako izvajati individualizirano učenje branja in pisanja? Kako organizirati učenje branja in pisanja v razredu? Kako spremljati napredek učenca? Kako ob učenju branja in pisanja razvijati tudi branje z razumevanjem?

Digitalna bralnica: OBJEM - Zavod RS za šolstvo (zrss.si)

Postopno sistematično in individualizirano opismenjevanje in razvijanje bralne pismenosti.pdf (zrss.si)

Bralna pismenost in razvoj slovenščine kot učnega jezika

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

1 Opredelitev didaktičnega vidika bralne pismenosti

3 Učni jezik / razvijanje sporazumevalne zmožnosti v slovenskem knjižnem jeziku v kurikulumu za vrtce in učnih načrtih / katalogih znanja ter povezanost po vertikali

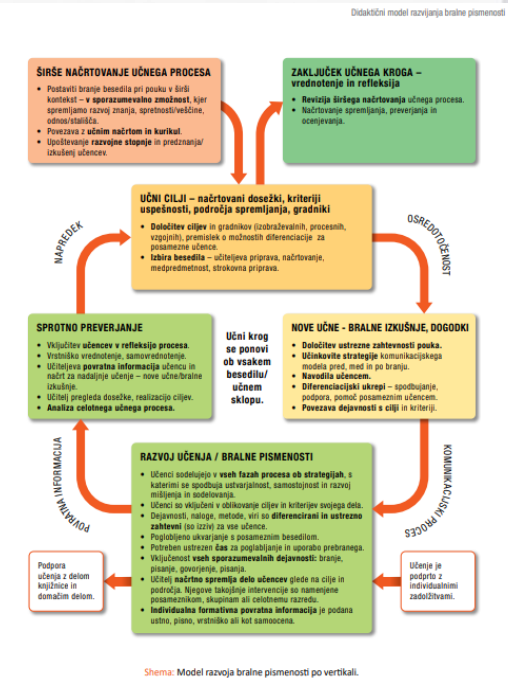
Darinka Rosc Leskovec

4 Gradniki bralne pismenosti skozi didaktične pristope za razvijanje bralne pismenosti

Sandra Mršnik, Nina Novak

5 Didaktični model razvijanja bralne pismenosti

Nina Novak

5.1 Konkretizacija modela – primeri didaktičnih pristopov

6 Modeli didaktičnih pristopov razvojnih vzgojno-izobraževalnih zavodov

Nina Novak

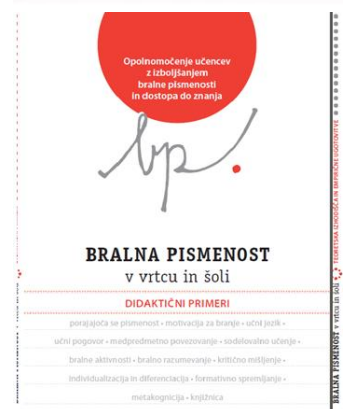
1	Uvod <i>(Romana Fekonja)</i>	6
2	Gradniki bralne pismenosti v šolski knjižnici <i>(Romana Fekonja)</i>	9
3	Vloga šolske knjižnice – od skladišča do središča branja in stičišča medpredmetnega povezovanja <i>(Romana Fekonja)</i>	14
4	Posredovanje knjižničnih vsebin <i>(Romana Fekonja)</i>	17
5	Poučevanje in učenje s šolsko knjižnico <i>(dr. Vlasta Novak Zabukovec)</i>	20
6	Implementacija posodobljenega modela šolske knjižnice <i>(Barbara Tušek)</i>	30
7	Šolska knjižnica na presečišču samo(vz)po(d)budnega branja, horizontalnega povezovanja in vertikalnega sodelovanja <i>(Polona Tomac Stanojev)</i>	46
8	»Vrtčevska« (šolska) knjižnica <i>(Nataša Litrop in Andreja Sever)</i>	50
9	Sporočila na spletu <i>(Petra Žunko)</i>	57
10	Projekt Besedne slike: medpredmetno povezovanje in projektno delo <i>(Helena Srnec)</i>	62
11	Ob koncu in na začetku <i>(Romana Fekonja)</i>	67

[Solska knjiznica kot sredisce branja in sticisce medpredmetnega povezovanja.pdf \(zrss.si\)](https://zrss.si)

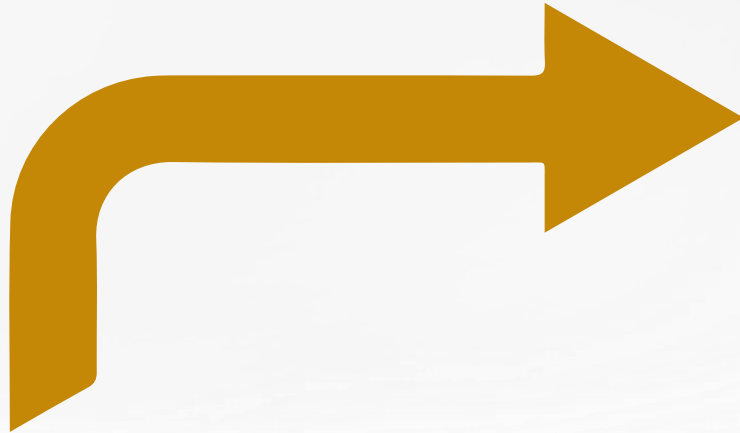

<https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/515>

https://www.zrss.si/pdf/Spodbujanje_razvoja_pismenosti.pdf

Gradiva za delo z učenci

POUČEVANJE IN UČENJE NA RAZREDNI STOPNJI

POUČEVANJE IN UČENJE NA RAZREDNI STOPNJI - šolsko leto 2022/2023

+ Videokonference z učitelji 2022_2023

<https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=10021>

<https://forms.gle/sNbB2a3kkrwzEfvj>

7

vsebine naslednjih srečanj srečanj bodo (termine lahko vidite v prijavnici):

- Spodbujanje trajnostne mobilnosti v obveznem in razširjenem programu OŠ;
- Dan prijaznega spletnega govora, Ustrezni odzivi učitelja na neustrezno vedenje učenca;
- Pouk na prostem za razvijanje znanja in spretnosti učencev; 60 minut gibanja v vsakem šolskem dnevu.